

PARASHOT:

מטות & מסעי Ma'asee

Joods Messiaanse Gemeente 'Beit Nitzachon'

Voor de Glorie van Hasjem, Tot opbouw van de Joods
Messiaanse Gemeenschap, Voor de verwachting van 'Yeshua'
haMelech haMashiach en de verlossing van heel Jisraeel.

Parashot: מטות Matot & מסעי Ma'asee

Parashat Sjevoea - Wekelijkse Schriftlezing

Torah: Bemidbar/Numeri 30:2-36:13
Haftarah: Jeremijahoe/Jeremia 1:1-2:3, 2:4-2:8 - 3:4
B'rit HaChaddasja: Mifalot haSjilichiem/Handelingen 9:1-22 Ja'akov/Jacobus 4:1-12

1. Inleiding - wanneer mag ik een nader maken

Een bekende uitspraak luid " belofte maakt schuld ". Iedere Nederlander begrijpt dat dit inhoudt dat jij je beloften moet nakomen. Deze gedachte is gebaseerd op de Torah waarin gezegd wordt dat een gedane belofte (nader) in werking blijft totdat deze in vervulling is gebracht. Wat is een נָדַר *nader* ? De parasha van deze week zegt het volgende:

*" Wanneer een man HaSjem een (נָדַר *nader*) gelofte doet of een eed zweert om een verplichting op zich te nemen, dan mag hij zijn woord niet schenden; overeenkomstig alles wat uit zijn mond komt, moet hij doen."* [Herziene Statenvertaling - Bemidbar/Numeri 30:3]

Een נָדַר *nader* is iets bindend, we moeten het woord daarom ook vertalen met eed.*₁ Een eed moet uitgevoerd worden door de persoon die hem uitgesproken heeft . Als men dit niet doet maakt men zich schuldig aan meineed (bedrog). Volgens verschillende Joodse bronnen was de leeftijd om een eed af te leggen vanaf 13 jaar. Targoem pseudo Jonathan zegt:

" Een man een zoon van 13 jaar wanneer hij een gelofte of een eed zweert voor het aangezicht van de Heer....." [Targoem Pseudo Jonathan - Bemidbar/Numeri 30:3]

Voetnoot

1.plechtige verklaring onder aanroeping van het Opperwezen -
http://www.dbnl.org/tekst/cali003nieu01/cali003nieu01_0008.htm

•een plechtige verzekering dat men de waarheid spreekt of een belofte zal nakomen.
<http://nl.wiktionary.org/wiki/eed>

In pirké avot –spreuken der vaderen – staat het volgende geschreven:

“ Hij (Jehoeda bar Tema) had nog een kernspreuk: Met vijf jaar beginnen ze Tenach te leren , met tien jaar de misjna en met dertien jaar het doen van de mitzwot – de geboden van de Torah.” [Pirke Avot 5:24]

Volgens de Joodse wet is een man vanaf zijn 13de verantwoordelijk voor zijn eigen daden en voor het vervullen van de Torah. Voor die tijd valt hij onder het volledige gezag van zijn ouders, na zijn 13de is hij zelf een drager van het verbond. In het boek Misjlee waarschuwt en onderwijst Hasjem zijn zonen hoe zuiver om te gaan met Zijn instructies:

*“Mijn zoon, als je in acht neemt wat ik zeg, mijn richtlijnen altijd onthoudt, een open oor hebt voor mijn wijsheid, een geest die neigt naar inzicht, als je erom vraagt de dingen te begrijpen, roept om scherpzinnigheid, ernaar zoekt als was het zilver, ernaar speurt als naar een verborgen schat – **dan zul je ontdekken wat ontzag voor HaSjem is, dan zul je kennis van G-d verwerven.**” [Misjlee – Spreuken 2:1-5]*

בְּנֵי – b'nie – Mijn zoon – is de manier van benaderen van HaSjem naar zijn kinderen. Als een Vader spreekt HaSjem tot ons en Hij zeg dat: *“ als wij trouw zijn aan de instructies van G-d en blijven zoeken naar Zijn wil, wij ware kennis en ontzag voor Hem zullen vinden.”* Als wij de **gazon** (openbaring) in de Torah willen ontvangen moeten wij worden als een בֶּן ben (zoon) van G-d. Iemand die opzoek is naar inzicht van Adonai als iemand die zoekt naar zilver, een verborgen schat. Kohellet roept ons op om vanaf onze jonge leeftijd (13 jaar) de Schepper te betrekken in ons leven:

“Denk aan uw Schepper in de dagen van uw jeugd, voordat de kwade dagen komen en de jaren naderen waarvan u zeggen zult: Ik vind er geen vreugde in.” [Herziene Statenvertaling -Kohellet/Prediker 12:1]

Het woord jeugd in de tekst is בְּחָרִים – bechoeriem – de wortel van dit woord is בָּחַר --- -bachar - wat uitverkoren en uitgekozen betekent. Een betere vertaling zou daarom zijn: *“ Denk aan uw Schepper in de dagen van uw uitverkiezing ”.*

Als בֶּן zoon van G-d moet je verbonden zijn aan de בִּינָה – binah – van G-d door de neiging van ons hart (ons denken) te bestuderen. HaSjem wil ons **chazon** geven.

*“Het oor is slechts het lichamelijke gehoororgaan, het hart is het innerlijk, de zetel van ons denken volgens de Israëlieten. De neiging van het hart is het besturen van dit denken, en wel zo dat het gaat in de richting van het diepere inzicht (doorzicht). Dit laatste wordt in het Hebreeuws aangeduid door een woord van dezelfde stam als dat , wat ik vertaalde door “inzicht” (zie vers 3). Dieper inzicht is תְּבוּנָה teboenah , inzicht is בִּינָה – binah vlg Misjlee/Speuken 1:2.”*2*

Het woord בֵּן - ben - is verbonden met het woord בִּינָה. Hoe is het woord בֵּן - ben - zoon - verbonden met het woord בִּינָה - binah - inzicht- ? De eerste drie letters van het woord binah vormen het woord *ben* wat zoon betekent. Je bent een zoon van G-d als jij één bent met zijn inzicht בִּינָה - binah. In het inzicht van HaSjem is zijn *gazon* (openbaring) van de Torah verborgen. Vanaf 13 jaar is een man verantwoordelijk voor zijn *persoonlijke* weg met G-d. Hij moet zich verbinden met het inzicht(בִּינָה - binah) die de Torah hem geeft.

Dus antwoordt op de vraag : Wat is een נָדָר *nader*? Het heeft te maken met een volwassen houding naar G-d en naar je broeders. De eed נָדָר *nader* die de man aflegt is een persoonlijke verantwoording voor de man vanaf 13 jaar. Let op de eed נָדָר *nader* moet verbonden zijn aan de waarheid van de Torah, volgens Rasjie mag men geen *nader* maken uit eigen autoriteit..... eigen bestwil. Een *nader* is een middel om iets te bekrachtigen - een stimulans als het ware. Commentaar op Parashot Mattot en Ma'assee op de NIK site luidt als volgt:

*“Geloften nemen een belangrijke plaats in in het Jodendom. Wanneer men een offer belooft aan de Tempel moet men zijn gelofte nakomen op de eerstkomende Jom-Tov (feestdag), wanneer men de Tempel te Jeruzalem bezoekt. Geloften mag men nooit lichtvaardig afleggen. Iedere gelofte draagt het risico in zich dat het niet uitgevoerd wordt en dat is een slechte zaak. In drie gevallen echter wordt aangeraden om wèl een gelofte af te leggen, wanneer men ook serieus van plan is deze uit te voeren. **Allereerst** kan men van een slechte gewoonte proberen af te komen door met een gelofte het besluit tot zelfverbetering te versterken. Zo kan men van alcoholisme of roken afkomen. **Ten tweede** was het een traditie van Aartsvader Ja'akov om een gelofte aan G'd te doen in tijden van nood. **Daarnaast** mag men, als men een mitswa kan uitvoeren, “bezweren” om deze gelegenheid niet onbenut voorbij te laten gaan.”*₃*

Weest betrouwbaar tegenover G-d en mensen. De Roewenieten en de Gadieten vroegen aan Mosje of zij het land van Jazeer en Gilad konden erven. Zij vonden dit land geschikt voor hun vee en families. Dit gebied bevond zich voor de grens van de Jordaan. Mosje antwoorde zeer duidelijk: *“ Uw broeders zullen ten strijde trekken, en u wilt zelf hier blijven? ”* [Numeri/Bamidbar 32:12]. Met meerdere woorden toont Mosje zijn ongenoegen naar de Roewenieten en de Gadieten. De Roewenieten en de Gadieten maken een נָדָר *nader* nadat Mosje zijn tegenantwoord naar hen uitgesproken heeft.

“Wij zullen niet terugkeren naar onze huizen, voordat iedere Jisraëliet zijn erfelijk bezit ontvangen heeft. Wij zullen immers niet met hen aan de overzijde van de Jordaan, en verderop, erfelijk bezit ontvangen, want ons erfelijk bezit valt ons ten deel aan deze zijde van de Jordaan, waar de zon opkomt. Toen zei Mosje tegen hen: Als u deze zaak doen zult, als u uzelf voor het aangezicht van HaSjem voor de strijd zult toerusten, en elke man van u die toegerust is voor de strijd, de Jordaan zal oversteken voor het aangezicht van HaSjem, totdat Hij Zijn vijanden van voor Zijn aangezicht heeft verdreven,

Bronvermelding

3. <http://www.nik.nl/2017/07/parsja-matot-masee-5777/>

en het land voor het aangezicht van HaSjem onderworpen is, dan zult u terugkeren en onschuldig zijn voor HaSjem en voor Jisraeel; en dit land zal u tot bezit zijn voor het aangezicht van HaSjem. Maar als u dit niet zo doet, zie, dan hebt u tegen HaSjem gezondigd; weet dan dat uw zonde u zal vinden!" [Herziene Statenvertaling – Bemidbar/Numeri 32:18-23]

Het gevolg van deze נָדַר *nader* is het vervullen ervan. Als de Roewenieten en de Gadieten de belofte niet vervulde laadde zij zonde op zich. Een נָדַר *nader* moet altijd vervuld worden tegenover G-d en tegenover mensen. Onze Wijzen leiden hieruit af, dat wij altijd moeten proberen `rein' te zijn zowel in de ogen van HaSjem als tegenover onze medemensen. Alles wat wij doen moet in verbinding staan met het hogere – G-d zelf.

Yeshua leert ons om niet teveel *nedariem* (geloften) af te leggen maar in plaats daarvan onze woorden na te komen. Een נָדַר *nader* is bedoeld tot stimulans en nuttig in bepaalde situaties (zie commentaar NIK). Weest betrouwbaar voor je medemens en HaSjem:

“Ook hebben jullie gehoord dat tegen de eersten werd gezegd: 'Lieg niet in uw eed, maar vervul uw eed voor Meester Jah'.

Maar ik zeg jullie: zweer niet eindeloos; niet bij de hemel, want dat is de troon van Eloha, niet bij de aarde, want [dat] is zijn voetbank, en ook niet bij Júrishlem, want [dat] is de stad van de grote koning. Zweer ook niet bij je hoofd, want je kan niet één haar wit of zwart maken. Laat je ja-woord 'ja' zijn en je nee-woord, 'nee'. Wat daar ook bij komt, is van het kwaad."

[Mattay/Mattheüs 5:33-37 – Aramees]

In lijn met de woorden van Rabbi Yeshua b'natereth zegt Talmoed Bavli:

"Een rechtvaardig ja is een ja; een rechtvaardig nee is nee."

[Talmoed Bavli, Bava Batra 49b]"

2. Weest bewust van je ja en je nee

De haftarah van deze week illustreert hoe belangrijk het is om bewust met je ja en je nee om te gaan binnen het koninkrijk van HaSjem. Toen Jeremijahoe geroepen werd door HaSjem was hij een נָעַר (na'ar) wat vertaalt kan worden met knul, jongen, dienaar of kind. Hij was op het moment van zijn roeping nog erg jong en nog niet volwassen te noemen. De reactie van Jeremijahoe is logisch kan hij de verantwoording dragen?

“Voordat Ik u in de moederschoot vormde, heb Ik u gekend; voordat u uit de baarmoeder naar buiten kwam, heb Ik u geheiligd. Ik heb u aangesteld tot een profeet voor de volken. Toen zei ik: Ach Adonai HaSjem, zie, ik kan niet spreken, want ik ben nog maar een נָעַר jongen."

[Herziene Statenvertaling – Jeremijahoe/Jeremia 1:4-6]

Een kind geeft het antwoord van een kind namelijkik ben nog te klein.
Abravanel geeft zijn commentaar op het antwoord van Jeremijahoe:

“Hij was letterlijk qua leeftijd jong.... Hij protesteerde tegen de G-ddelijke opdracht en zei: Hoe kan U zeggen dat U mij bedauwd heeft met kennis en instructie als ik niet weet hoe ik moet spreken en hoe ik moet omgaan me Uw profetische boodschap.....? “

Jeremijahoe voelde zich niet capabel genoeg voor de roeping van HaSjem. Een belofte (נָדַר nader) maken naar HaSjem maakt namelijk schuld. Dit weerhoudt Jeremijahoe er niet van om zijn vertwijfeling naar G-d uit te spreken. De Midrasj Sjimoni 262 verklaard dat Jeremijahoe zich bewust was van de verantwoordelijkheid van de functie als profeet..... hij voelde zich klein naast alle grote mannen zoals Mosje, Eljahoe, Elisjah ect. Mensen stonden op tegen deze profeten Jeremijahoe was daar bang voor. Het antwoordt van HaSjem is: *“ Ik herinner de goedheid van je jeugd (Jer 2:2) ”*. G-d dwingt ons niet maar stimuleert ons om onze ja een ja te laten zijn en uit te voeren wat wij beloofd hebben. Het antwoord van HaSjem naar Jeremijahoe is bemoedigend, Hij kende de gedachten van Jeremijahoe:

“Maar HaSjem zei tegen mij: Zeg niet: Ik ben nog maar een נַעַר jongen, want overal waarheen Ik u zenden zal, zult u gaan, en alles wat Ik u gebieden zal, zult u spreken. Wees niet bevreesd voor hen, want Ik ben met u om u te redden, spreekt HaSjem.”
[Herziene Statenvertaling – Jeremijahoe/Jeremia 1:7-8]

Wij moeten volwassen worden in onze relaties naar elkaar en naar HaSjem. Dit betekent dat we verantwoording moeten leren dragen.....en ons moeten kunnen verantwoorden tegenover elkaar en G-d.

Rav Sjaoel leert ons dat onze kinderlijke gedachten vervangen moeten worden voor volwassen gedachten en gewoonten. Als HaSjem een kind (Jeremijahoe) in staat stelt om volwassen verantwoordelijkheid te dragen en zijn ja een rechtvaardig ja te laten zijn, hoeveel te meer wil Hij dit bij ons “volwassenen” dan uitvoeren.

“Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, dacht ik als een kind en redeneerde ik als een kind. Toen ik een man werd, eindigden deze kinderlijke dingen.” [Korintaje alef/1 Korinte 13:11 – Aramees]

De reactie van Jeremijahoe was een kinderlijke reactie. Hij was zich bewust van de gevolgen van zijn keuze..... als hij ja zei moest hij zijn belofte vervullen. HaSjem stond Jeremijahoe bij hij kende zijn hart en Jeremijahoe zei ja! Een נָדַר nader afleggen voor het goede – het Koninkrijk - laat G-d schijnen en brengt mensen tot hun doel. Laat je ja een ja zijn en je nee een nee.....

3. עָנִי - Nederig zijn

Een grote opdracht in het leven is עָנִי (anav) nederig zijn in iedere situatie die zich in ons leven voordoet. Nederig zijn is niet hetzelfde als bescheiden zijn want een nederig persoon kan ook boos zijn of iemand feedback geven of op de voorgrond

staan. Als wij spreken over een bescheiden persoon is dit vaak een persoon die op de achtergrond is, een bescheiden persoon is een persoon die zich makkelijk aanpast aan zijn omgeving en een goede verstandhouding met de ander probeert te hebben (wat betreft de omgangsvormen). Maar een bescheiden persoon hoeft voorzeker niet nederig te zijn!

De gedachte achter "Een rechtvaardig ja is een ja; een rechtvaardig nee is nee." [Talmoed Bavli, Bava Batra 49b] heeft alles te maken met nederigheid.

Het woord עָנָוִי (anav) is het hebreeuwse woord voor nederig zijn. Om de diepte van dit woord te illustreren volgen hier nog meerdere betekenissen van het woord עָנָוִי (anav):

- * Zachtmoedig
- * Zwak
- * Gekweld
- * Arm en behoeftig

Het is makkelijker voor een zwak, gekweld, arm en behoeftig mens te leren wat עָנָוִי *anav* is dan voor een hoogmoedig, dominant, eigenzinnige persoon. De Chassidische vertellingen kunnen ons helpen om bepaalde dingen beter te begrijpen. De maggid (verteller) van Zlotov zegt:

"Alle geboden staan toch in de Torah geschreven? Maar nederigheid die opweegt tegen alle andere deugden wordt daarin niet als gebod vermeld. Alleen wordt Mosje geroemd omdat hij nederiger is geweest dan alle andere mensen. Wat betekent dit zwijgen?"

"Als iemand" antwoorde de rabbi, 'nederigheid zou willen beoefenen ter vervouling van een gebod zou hij nooit tot ware nederigheid komen.

Te denken dat nederigheid een gebod is, is slechts een ingeving van Satan.

Die blaast het hart van de mens op: dat hij geleerd is een rechtvaardig (mens) en godvruchtig (mens) en alle goede werken meester is en waard zich boven het volk te verheffen; maar dat zou hoogmoedig zijn en goddeloos handelen, en dat zou een gebod zijn: nederig te wezen en zich met anderen op één lijn te stellen; de mens volbrengt dat vermeende gebod en voed ook daarmee zijn hoogmoed nog." [Chassidische vertellingen – Martin Buber - pagina 176]

Gelukkig is nederig zijn geen gebod uit de Torah, wij mensen kunnen enkel nederigheid leren door ons ja een ja te laten zijn en ons nee een nee. Als wij verantwoording dragen en deze ook uitvoeren houden wij de Torah (instructie) bij ons zelf. Volgens de woorden van de maggid van Zlotov laat satan ons denken dat wij zelf in staat zijn om nederig te zijn waardoor wij ons juist boven de ander gaan stellen. Deze hoogmoed is het tegenover gestelde van nederigheid. Vaak is valse nederigheid een verdraaide vorm van hoogmoed – dit noemen wij beschaafd of bescheiden.

Rav Sjaoel leert ons wat עָנָוִי *anav* – nederig – zijn is in zijn brief aan de Galata'iem (Galaten). Hij zegt het volgende in hst 6:1-10:

*“Mijn broeders, als iemand onder jullie door een fout wordt overmand, zullen degenen die in de Geest zijn hem herstellen in een zachtaardige geest. Maar wees voorzichtig, anders zullen jullie ook worden beproefd. En draag elkaars last, want zo vervullen jullie de Torah van de Mesjicha. **Want wie zichzelf als 'heel wat' beziet, terwijl hij dat niet is, misleidt zichzelf.** Maar laat een mens zijn [eigen] werk onderzoeken en daarna roem hebben van zichzelf, niet van anderen. Want iedereen moet zijn eigen vracht opnemen. Laat degene die het woord hoort, deelnemen met degene van wie hij het heeft gehoord, in alle goede dingen. Vergis jullie niet G-d laat zich niet uitlachen. Wat een mens zaait zal hij ook oogsten. Want wie in het vlees zaait zal van het vlees bederf oogsten. Maar wie in de Geest zaait zal van de Geest eeuwig leven oogsten. **Terwijl we doen wat goed is, zullen we niet vermoeid worden,** want de tijd komt dat we oogsten en dan zal het ons niet vermoeien. **Nu dan, zolang we de gelegenheid hebben, zullen we het goede voor iedereen bewerken, vooral voor medegelovigen.**”[Galataïje/Galaten 6:1-10 - Aramees]*

Volgens Joods Messiaans commentaar op de brief aan de Galaten geschreven door D.Thomas Lancaster (first fruits of zion) heeft deze instructie van Rav Sjael te maken met de mitzwa:

“U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt.” [Herziene Statenvertaling - Wajikra/Leviticus 19: 17]

Wij moeten elkaar kunnen wijzen op misstappen en fouten. Als wij iemand zouden laten zondigen zonder er iets van te zeggen haten wij de ander. Rav Sjael leert ons dat wij nederig moeten zijn naar deze personen en hem moeten herstellen door een nederige geest. We moeten wel voorzichtig zijn! Dus niet meegaan met de zonde van een ander maar de waarheid (אֱמֶת gazon - openbaring) van de Torah daar tegenoverstellen.

“Mijn broeders, als iemand onder jullie door een fout wordt overmand, zullen degenen die in de Geest zijn hem herstellen in een zachtaardige geest. Maar wees voorzichtig, anders zullen jullie ook worden beproefd.”[Galataïje/Galaten 6:1 - Aramees]

Volgens D.Thomas Lancaster is de grote mitzwa die verbonden is met de instructie van Rav Sjael de mitzwa om “je naaste lief te hebben als **jezelf**” [Wajikra/Leviticus 19:18 en Galataïje/ Galaten 5:14]. Wij moeten dus naar ons zelf kijken willen wij עֲנִי nederig van geest willen zijn. Volgens D.Thomas Lancaster waarschuwt Rav Sjael ons om onszelf te bestempelen als rechtvaardig. Hij waarschuwt ons om onszelf te vergelijken met anderen denkende: “Ik ben meer spiritueel dan die ander. Ik ben meer rechtvaardig dan die ander.” In plaats daarvan zegt Sjael “Maar laat een mens zijn [eigen] werk onderzoeken.....”[Gal 6:4]. Moeten wij elkaars lasten dragen of onze eigen lasten? D.Thomas Lancaster citeert:

“ Als het erop aankomt je naaste lief te hebben en hem correctie te geven, draag dan zijn lasten. Als het erop aankomt iemands persoonlijke rechtvaardigheid en spiritualiteit te beoordelen, vergelijk jezelf dan niet met anderen want een ieder moet zijn eigen vracht opnemen.” [The holy epistle to the Galatians – sermons on a Messianic Jewish Approach - D.Thomas Lancaster – FFOZ - pagina 263 – vertaling]

Nederigheid heeft alles te maken met het nakomen van je geloften naar HaSjem en naar mensen. We moeten onszelf niet boven de ander stellen op het moment dat wij zien dat iemand een fout of misstap maakt moeten wij עניי *anav* – nederig – zijn en hem/haar van zijn lasten verlossen, door ze te dragen. En als iemand zijn fout of misstap laat corrigeren mogen wij onszelf niet met die ander vergelijken en zeggen dit zou ik nooit doen of ik ben rechtvaardiger of spiritueler als de ander. Door “onze eigen vracht te dragen” nemen wij verantwoordelijkheid om onszelf te blijven trainen om עניי (*anav*) te zijn en te blijven. De rabbijnen leren ons dan ook:

“ Hij die in het publiek zijn naaste beschaamd is alsof hij bloed vergiet.” [Talmoed Bavli – Bava Metiza 58b]

Help de ander maar beschaam hem niet. Je moord iemand door zijn lasten in het hol van de leeuw te werpen. Een hol van hoogmoedige bescheidde mensen. De Ba'al Sjem Tov leert ons dat het moeilijk is de ander te beoordelen. Eerst moet een mens zichzelf onderzoeken en zijn eigen tekortkomingen erkennen waardoor hij empathie met de zondaar kan hebben. Alleen dan is hij in staat zijn naaste te helpen. In Mattaij 7 spreekt Yeshua de volgende woorden uit in connectie met de mitzwa “heb je naaste lief als jezelf”:

*“Toneelspeler! Verwijder eerst de balk uit **jouw** oog en daarna zul je onderzoeken hoe het stootje uit het oog van je broeder te verwijderen.” [Mattaij/Mattheus 7:5 – Aramees]*

N.Leibowitz onderwijst ons dat wij het gebod onze naaste lief te hebben als onszelf enkel kunnen vervullen door ons te verplaatsen in de ander:

“ Als de tekst bedoelt dat de mens zijn naaste moet liefhebben als zichzelf is het nauwelijks voorstelbaar dat de Almachtige iets zou gebieden dat het menselijk kunnen te boven gaat. Gevoelens zoals haat en liefde kunnen bovendien eigenlijk niet geboden worden, aangezien de mens ze niet onder controle heeft. Om zo'n gebod werkelijk te vervullen zou de mens verdriet moeten hebben om de narigheden van een ander net zoals hij verdriet heeft om zichzelf.” [N.Leibowitz: Studies in Wajikra, pagina 195]

Rav Sjael verwoord dit op een andere manier:

“En als één lid lijdt, lijden alle leden mee. Als één lid eer ontvangt, verblijden alle leden zich mee.” [Korintie'im alef /1 Korinte 12:26]